

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ПРЕЗИДЕНТІ ӘКІМШІЛІГІ
АДМИНИСТРАЦИЯ ПРЕЗИДЕНТА РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
EXECUTIVE OFFICE OF THE PRESIDENT OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

Л.Н.ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
ЕВРАЗИЙСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ Л.Н.ГУМИЛЕВА
L.N. GUMILYOV EURASIAN NATIONAL UNIVERSITY

ТАРИХШЫЛАРДЫҢ ҰЛТТЫҚ КОНГРЕСІ
НАЦИОНАЛЬНЫЙ КОНГРЕСС ИСТОРИКОВ
NATIONAL CONGRESS OF THE HISTORIANS

**«ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЖӘНЕ ЕУРАЗИЯ КЕҢІСТІГІ:
ҚАЗІРГІ ЗАМАН МЕН ДАМУ КЕЛЕШЕГІ» атты**
Қазақстан Республикасы Тәуелсіздігінің 25 жылдығына арналған
халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференциясының
МАТЕРИАЛДАР ЖИНАҒЫ

СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
международной научно-практической конференции
**«РЕСПУБЛИКА КАЗАХСТАН И ЕВРАЗИЙСКОЕ ПРОСТРАНСТВО:
СОВРЕМЕННОСТЬ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ»,**
посвященной 25-летию Независимости Республики Казахстан

WORKS
of the international scientific-practical conference
**«THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN AND THE EURASIAN SPACE:
THE PRESENT AND THE FUTURE DEVELOPMENT»**
dedicated to the 25th anniversary of Independence of the Republic of Kazakhstan

II бөлім • часть II • part II

АСТАНА
2016

ӘОЖ 94(574)(063)

КБЖ 63.3(5Қаз)

Қ18

Бас редактор: Сыдықов Е.Б. - Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің ректоры, т.ғ.д., профессор, ҚР ҰҒА академигі

Редакция алқасы:

Молдажанова А.А. – п.ғ.д., профессор, оқу ісі жөніндегі проректор

Қамзабекұлы Д. – ф.ғ.д., профессор, әлеуметтік-мәдени даму жөніндегі проректор

Айтмағамбетов Д.Р. – ректордың аппарат жетекшісі

Пауло Ботта – профессор, Аргентина

Жеребцов И.Л. – т.ғ.д., профессор, Ресей

Гюрер Гульсевин – т.ғ.д., профессор, Түркия

Садықов Т.С. – т.ғ.д., профессор, тарих факультеті деканы

Көмеков Б.Е. – т.ғ.д., профессор, ҚР ҰҒА академигі

Дүкенбаева З.О. – т.ғ.д., профессор, Еуразиялық зерттеулер кафедрасының меңгерушісі

Алпысбес М.А. – т.ғ.д., профессор

Бердагулова С.К. – т.ғ.к., доцент

Абдрахманова Г.С. – т.ғ.к., доцент

Сыздық С.Қ. – магистр, оқытушы

Редакция алқасының көзқарасы мақала авторларының пікірімен сәйкес келуі міндетті емес.

Мнение авторов публикаций не обязательно должно совпадать с мнением редакционной коллегии.

The opinion of the authors of publications do not necessarily coincide with the views of the editorial board.

Қ18 «Қазақстан Республикасы және Еуразия кеңістігі: қазіргі заман мен даму келешегі» атты Қазақстан Республикасы Тәуелсіздігінің 25 жылдығына арналған халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференцияның мақалалар жинағы, II б. 435 б. / Жалпы ред.бас. Е.Б. Сыдықов. – Астана: Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ баспасы.

Труды Международной научно-практической конференции «Республика Казахстан и евразийское пространство: современность и перспективы развития», посвященной 25-летию Независимости Республики Казахстан, часть II. 435 стр. / Под ред. Е.Б.Сыдыкова – Астана: Издательство ЕНУ им. Л.Н.Гумилева.

Works of the international scientific-practical conference «The Republic of Kazakhstan and the Eurasian space: the Present and the Future Development», dedicated to 25th anniversary of Independence of Kazakhstan, part II. 435 p. / edited by E.B. Sydykov – Astana: Publishing house of L.N. Gumilyov Eurasian National University.

ISBN 978-9365-31-794-1

Жинақта 2016 жылдың қазан айының 20 күні Астана қаласында Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінде өткен Қазақстан Республикасы Тәуелсіздігінің 25 жылдығына арналған халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдары берілген. Мақалалар автордың редакциясымен жарияланды.

В сборнике представлены труды международной научно-практической конференции, посвященной 25-летию Независимости Республики Казахстан, прошедшей в ЕНУ имени Л.Н. Гумилева. Астана, 20 октября, 2016 г. Материалы публикуются в авторской редакции.

The collection contains the works of the international scientific-practical conference dedicated to 25th anniversary of Independence of the Republic of Kazakhstan, which was held at the L.N. Gumilyov ENU. Astana, October 20, 2016. Materials are published in author's version.

ISBN 978-9365-31-794-1

ӘОЖ 94(574)(063)

КБЖ 63.3(5Қаз)

МАЗМҰНЫ

СЕКЦИЯ – 1. ЕЖЕЛГІ ДӘУІРДЕН ҚАЗІРГІ КЕЗЕҢГЕ ДЕЙІНГІ ҚАЗАҚСТАН ТАРИХЫ ЖӘНЕ МӘДЕНИЕТІ / ИСТОРИЯ И КУЛЬТУРА КАЗАХСТАНА С ДРЕВНЕЙШИХ ВРЕМЕН ДО НАШИХ ДНЕЙ

Абдрахманова Г.С., Каратаев О.К. ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ ВЕЛИКОГО ШЕЛКОВОГО ПУТИ НА ТЕРРИТОРИИ КАЗАХСТАНА	3
Абдрахманова К.К. ТОРГОВЛЯ ПРОДОВОЛЬСТВЕННЫМИ ТОВАРАМИ В ГОРОДАХ ЦЕНТРАЛЬНОГО КАЗАХСТАНА В 1950-1970-е ГОДЫ	6
Абуев К.К. СИБИРСКОЕ ХАНСТВО В КОНТЕКСТЕ КАЗАХСКО-РУССКИХ ОТНОШЕНИЙ (историография проблемы)	9
Азмұханова А.М. ЖӘДИДТІК ОҚУ ЖҮЙЕСІНЕ КӨШУ ЖОЛЫНДАҒЫ ҰЛТ ЗИЯЛЫЛАРЫНЫҢ ЕҢБЕГІ.	14
Азнина К.А. ҚОЙЛЫБАЙ БАҚСЫНЫҢ КҮЙ ӨНЕРІ МҰРАСЫ	19
Алибек С.Н., Косанбаев С.К. ОПИСАНИЕ ТРАДИЦИОННОГО УКЛАДА ЖИЗНИ И БЫТА КОЧЕВЫХ КАЗАХОВ ТУРКЕСТАНСКОГО КРАЯ (НА ПРИМЕРЕ Н.ЗЕЛАНДА, Н.КАЛМАКОВА, Г.И.СПАССКОГО И Б.ЮЗЕФОВИЧА)	21
Алпысбес М.А. ШЕРУШІ БАЙТАЙЛАҚ БАТЫР ТУРАЛЫ ТАРИХИ-ШЕЖІРЕЛІК ДЕРЕКТЕРДІҢ ТАҒЫЛЫМЫ	24
Альжанова Э.Е. КУЛЬТУРНО-ПРОСВЕТИТЕЛЬНОЕ ДЕЛО КАЗАХСТАНА В ПЕРВОЙ ПОЛОВИНЕ XX ВЕКА	30
Амрина М.С. ҚАЗАҚСТАННЫҢ ДАЛАЛЫҚ ОБЛЫСТАРЫН ЗЕРТТЕГЕН Ф.А. ЩЕРБИНА ЭКСПЕДИЦИЯСЫНЫҢ ҰЙЫМДАСТЫРЫЛУ ТАРИХЫ	32
Анасова А.Б. МЕРЗІМДІ БАСПАСӨЗ МАТЕРИАЛДАРЫ БОЙЫНША XIX ҒАСЫРДЫҢ АЯҒЫ МЕН XX ҒАСЫРДЫҢ БАСЫНДАҒЫ ТОРҒАЙ ОБЛЫСЫНЫҢ МӘДЕНИ-РУХАНИ ДАМУЫ	41
Арапов Ж.М. ҚАЗАҚ ЭТНОСАЯСИ БІРЛЕСТІГІНІҢ ҚАЛЫПТАСУЫНДАҒЫ НАЙМАН ТАЙПАСЫНЫҢ ОРНЫ	43
Ахметшина Г.У. ҚАЗАҚ ХАЛҚЫНЫҢ ҰЛТТЫҚ КИІМІНДЕГІ ОЮ-ӨРНЕК	47
Базылхан Н. ТЮРКО-МОНГОЛЬСКИЕ ЭТНОКУЛЬТУРНЫЕ ФАКТОРЫ (VII–XIV ВВ.) (этносемантические проблемы погребально-поминальных комплексов)	51
Балгабаева Г.З. РАЗВИТИЕ ВОЕННОГО ДЕЛА НА ТЕРРИТОРИИ КАЗАХСТАНА В ПЕРИОД ЗАРОЖДЕНИЯ КОЧЕВНИЧЕСТВА	57
Балыкова А.М. БАТЫС ҚАЗАҚСТАН ӨңІРІНДЕГІ МЕДИЦИНАЛЫҚ МЕКЕМЕЛЕРДІҢ ДАМУ ТАРИХЫНАН (XX ҒАСЫРДЫҢ I ЖАРТЫСЫ)	60
Баширова А.М. МЕЧЕТИ И МЕДРЕСЕ В ВОСТОЧНОМ КАЗАХСТАНЕ	62
Баязитова Р.Р., Дукенбаева З.О. ТӘУЕЛСІЗ ҚАЗАҚСТАН ЖӘНЕ ТАРИХИ ЗЕРТТЕУЛЕРДЕГІ ҰЛТ-АЗАТТЫҚ КҮРЕС МӘСЕЛЕЛЕРІ	63
Бекмагамбетова М.Ж., Бекмагамбетов Р.К. ОСВЕЩЕНИЕ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ КАЗАХСКОЙ ИНТЕЛЛИГЕНЦИИ НАЧАЛА XX ВЕКА В АКАДЕМИЧЕСКИХ ИЗДАНИЯХ: ПАРАЛЛЕЛЬНАЯ ДЕМОНСТРАЦИЯ	68

Беспалинов А.Т. К ИСТОРИИ ПРОИСХОЖДЕНИЯ И РАЗВИТИЯ ИССЫКСКОГО ХОЛОДНОГО ОРУЖИЯ АКИНАК В СРАВНЕНИИ С ОСТАЛЬНЫМИ НАХОДКАМИ	71
Біләлова Г.Д. ТАСМОЛА АРХЕОЛОГИЯЛЫҚ МӘДЕНИЕТІНІҢ АҢ СТИЛІ	77
Брынза Т.В. ХАРАКТЕРИСТИКА ВЕДУЩИХ ТИПОВ МАТЕРИАЛЬНОЙ КУЛЬТУРЫ ЭПОХИ СРЕДНЕЙ БРОНЗЫ УРАЛО-КАЗАХСТАНСКИХ СТЕПЕЙ	80
Бурлуцкая (Банникова) Е.В. ОРЕНБУРГСКИЕ КУПЦЫ ДЕЕВЫ В РУССКО-АЗИАТСКИХ КОНТАКТАХ XIX ВЕКА	83
Дауконова Р.Т., Рамазанова Ф.С. НАУЧНОЕ ОПИСАНИЕ КРАЯ В МАТЕРИАЛАХ ДЕЯТЕЛЕЙ СЕМИПАЛАТИНСКОГО ПОДОТДЕЛА ЗАПАДНО-СИБИРСКОГО ОТДЕЛА РУССКОГО ГЕОГРАФИЧЕСКОГО ОБЩЕСТВА	86
Джуманиязова Н. Х. ПОВСЕДНЕВНАЯ ЖИЗНЬ КАЗАХСКОГО НАСЕЛЕНИЯ В КОНЦЕ XVIII-НАЧАЛЕ XX ВВ. (НА МАТЕРИАЛАХ ОРЕНБУРГСКОЙ ГУБЕРНИИ)	89
Дүкенбаева З.О., Қоскеева Ә.М. ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ҰЛТ-ТІЛ МӘСЕЛЕСІНІҢ ӘЛЕУМЕТТІК-ДЕМОГРАФИЯЛЫҚ ҚЫРЛАРЫ	93
Dukenbayeva Z.O., Shabambayeva A.G. ABOUT THE RESEARCH OF AKZHAN MASHANOV IN THE ANCIENT HISTORY OF KAZAKHSTAN	96
Елтай А. ҚАЗАҚ ЖҮЗДЕРІНІҢ ПАЙДА БОЛУ МӘСЕЛЕСІ	98
Ерболова А.Е. ИСТОРИЯ ИЗУЧЕНИЯ ТРУДОВ ИБН-ФАДЛАНА В ОТЕЧЕСТВЕННОЙ И ЗАРУБЕЖНОЙ ЛИТЕРАТУРЕ	100
Ерменбаева Г.К. ВКЛАД ТУРГАЙСКОГО СТАТИСТИЧЕСКОГО КОМИТЕТА В ИЗУЧЕНИЕ ФОЛЬКЛОРА	104
Есимова Ж.К. МИГРАЦИОННЫЕ ПРОЦЕССЫ В ПЕРИОД ОСВОЕНИЯ ЦЕЛИННЫХ И ЗАЛЕЖНЫХ ЗЕМЕЛЬ	107
Вонора G. L., Habdulina M.K. INSCRIBED VESSELS AND SILVER ARTEFACTS FROM SOUTHERN KAZAKHSTAN IN THE SECOND HALF OF THE 1 ST MILLENNIUM BC	111
Жанақова Н.Т. ҰЛЫ ЖІБЕК ЖОЛЫНЫҢ ТАРИХИ МАҢЫЗЫ	118
Жанғалиев У.К. ҚЫПШАҚТАР ХАНДЫҒЫНЫҢ ҚАЛЫПТАСУЫ ЖӘНЕ ӘЛЕУМЕТТІК ЖАҒДАЙЫ	121
Жаркенова А.М. КЕҢЕСТІК ОДАҚ ДӘУІРІНІҢ 50-80-ЖЖ. СОЛТҮСТІК ҚАЗАҚСТАННЫҢ НЕГІЗГІ ЭТНИКАЛЫҚ ҚҰРЫЛЫМЫНЫҢ ҚАЛЫПТАСУ ЕРЕКШЕЛІГІ	124
Жаркенова А.М., Жардемова А.А. САРАЙШЫҚ - ЕЖЕЛГІ ҚАЛАНЫҢ ҰЛЫЛЫҒЫ	129
Жауымбаев С.У. ҚАРҚАРАЛЫ ӨңІРІН АРХЕОЛОГИЯЛЫҚ ТҮРҒЫДАН ЗЕРТТЕУ	131
Жумабаева Ж.К. ПРОБЛЕМАТИКА КАЗАХСТАНСКОЙ ИСТОРИОГРАФИИ СОВЕТСКОГО ПЕРИОДА(1920-1990)	135
Жұмабаева Ж.К. «САРАЙШЫҚТЫҢ КРЕМЛІ» МӘСЕЛЕСІ: АҢЫЗ БЕН АҚИҚАТ	138
Ибадуллаева З.Ө. ҚАЗАҚ ХАЛҚЫНЫҢ ҚҰРАМЫНДАҒЫ СУНАҚТАР	142

Исенов Ө.И. «МӘДЕНИ МҰРА» БАҒДАРЛАМАСЫ АЯСЫНДА ЖАРИЯЛАНҒАН ТАРИХИ ЕҢБЕКТЕР ХАҚЫНДА	144
Искакова К.Ы., Оразаев С. Б. «ОТАНДЫ ҚОРҒАУДА» ГАЗЕТІ – ЛЕНИНГРАД МАЙДАНЫ ЖАУЫНГЕРЛЕРІ ӨМІРІНІҢ АЙНАСЫ	147
Исмаилов С.С., Бисембаева А.К. СТАНОВЛЕНИЯ И ЖИЗНЕННЫЕ ОРИЕНТИРЫ Ч.ВАЛИХАНОВА	149
Кабульдинов З.Е. «РАЗНОЕ ПРОИСХОЖДЕНИЕ» ИЛИ ИСТОРИЯ ФОРМИРОВАНИЯ НАСЕЛЕНИЯ ПОЛИЭТНИЧЕСКОГО КАЗАХСТАНА (к вопросу о реализации «Доктрины национального единства Казахстана»)	152
Кабылбекова Б.Т. НАУЧНАЯ И ТВОРЧЕСКАЯ ИНТЕЛЛИГЕНЦИЯ КАРЛАГА: ИСТОРИОГРАФИЧЕСКИЙ АСПЕКТ	157
Кабылтаева С.К. РОЛЬ КАЗАХСКИХ ХАНОВ И БАТЫРОВ В ОХРАНЕНИИ ЦЕЛОСТНОСТИ КАЗАХСКОЙ ГОСУДАРСТВЕННОСТИ В БОРЬБЕ ПРОТИВ «ДЖУНГАРСКОЙ АГРЕССИИ»	159
Каиржанов А.К. ТАМГОВАЯ ТЕОРИЯ ПРОИСХОЖДЕНИЯ ДРЕВНЕТЮРКСКОГО РУНИЧЕСКОГО АЛФАВИТА	162
Калыш А.Б. К ВОПРОСУ ОБ ЭТНИЧЕСКОЙ СТРУКТУРЕ РАЗВОДОВ В АКТЮБИНСКОЙ ОБЛАСТИ	167
Карибекова М.Е. ҰЛТТЫҚ БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ ЖОЛЫНДАҒЫ ЗИЯЛЫЛАР ҚЫЗМЕТІ	169
Касенов Е.Б. К ПРОБЛЕМЕ ФОРМИРОВАНИЯ ИСТОРИЧЕСКОГО СОЗНАНИЯ В КАЗАХСТАНЕ	173
Козаченко Е.А. ЖИЛИЩНО-БЫТОВАЯ ПОВСЕДНЕВНОСТЬ ЛЮДЕЙ В 70-х ГОДАХ XX ВЕКА НА ПРИМЕРЕ УСТЬ-КАМЕНОГОРСКА	176
Крыкбаева С.М. ӨНЕРДЕГІ РӘМІЗ ҰҒЫМЫНЫҢ МӘДЕНИ МАЗМҰНЫ	178
Кусаинова Ж.Д. ДВИЖЕНИЕ КЕНЕСАРЫ КАСЫМОВА: ИСТОРИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ИССЛЕДОВАНИЯ	181
Кушкумбаев А.К. ИСТОРИЧЕСКАЯ СЕМАНТИКА ТЕРМИНА «ЗОЛОТАЯ ОРДА»	184
Қабықаев Е.Ж. КЕҢЕСТІК КЕЗЕНДЕГІ ЗАЙСАН АУДАНЫНЫҢ МӘДЕНИЕТІ	188
Қашқымбаев А. ЕГЕМЕНДІК ПЕН ТӘУЕЛСІЗДІК ТАРИХЫНДАҒЫ ЕЛЕУЛІ КЕЗЕҢ	191
Қуандық Е. ИНДУСТРИЯЛАНДЫРУДЫҢ ЗАРДАПТАРЫ	193
Мағзумова А.С. ЖАЙЫҚ ҚАЛАШЫҒЫ ТЫҢ ДЕРЕКТЕРДЕ	201
Мажитов С.Ф. ФЕНОМЕН «ЭПОХИ ПЕРЕМЕН» И НАЧАЛО СОВРЕМЕННОЙ ИСТОРИИ КАЗАХСТАНА (1985-1999 гг.)	204
Макашева А.С. ФОРМИРОВАНИЕ АДМИНИСТРАТИВНО-ТЕРРИТОРИАЛЬНОГО УСТРОЙСТВА АКМОЛИНСКОЙ ОБЛАСТИ: ЭКСКУРС В ИСТОРИЮ	207
Малыбаева Б.С. ПЕРЕСЕЛЕНЧЕСКАЯ ПОЛИТИКА СОВЕТСКОГО ГОСУДАРСТВА В ЦЕНТРАЛЬНОМ КАЗАХСТАНЕ В 1920-30-ЫЕ ГОДЫ	210
Маутканова А.Т. ЭТНИЧЕСКИЙ СОСТАВ ВОСТОЧНО-КАЗАХСТАНСКОЙ ОБЛАСТИ В 1999 – 2016 гг.	213

Молдабай Талғат КӨНЕ ТҮРІК ЖАЗУЫ ТАҢБАЛАРЫНЫҢ СЕМАНТИКАСЫ ЖӘНЕ АВТОХТОНДЫҚ НЕГІЗДЕРІ	215
Мурат Уали ТРИ КЛАНА, ТРИ ЧАСТИ, ТРИ ЖУЗА	219
Мусабекова Р.М. О РЕПРЕССИРОВАННОМ ПИСАТЕЛЕ КАЗАХСТАНА (о писателе Ю. Домбровском)	221
Мусабекова У.А., Абилкасым М. ЭТНОКУЛЬТУРА ТЮРКСКИХ НАРОДОВ (НА МАТЕРИАЛЕ ТЮРКСКИХ ПАМЯТНИКОВ)	225
Мұхатова О.Х. ҚАЗАҚСТАНДЫҚ ТАРИХИ ОЙДЫҢ ДАМУЫ ЖӘНЕ МАХМҮД ҚАШКАРИ	227
Нуржанов А.А. КЕРАМИЧЕСКИЕ КОМПЛЕКСЫ ГОРОДИЩА КУЛАН	230
Оросхан Б. ТОРЕВТИКА ЖӘНЕ КӨШПЕЛІЛЕР ӨНЕРІ	235
Өтениязов С. ҚАЗАҚ МЕМЛЕКЕТІ ТАРИХЫНЫҢ КЕЙБІР МӘСЕЛЕЛЕРІ	237
Pedraski M, Умиткалиев У.У., Айтбаев А.Б., Адельчанов К.С. ПОЛЬСКИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ В ОБЛАСТИ АРХЕОЛОГИИ И ЭТНОЛОГИИ	242
Петрич Л.В. МЕТОДЫ РАБОТЫ ПО ЛИКВИДАЦИИ НЕГРАМОТНОСТИ НЕРУССКИХ НАРОДОВ ОРЕНБУРЖЬЯ В 1920-1930-Е ГОДЫ	244
Рамазанова Ф.С., Балапанова Э.М. ФОРМИРОВАНИЕ МЕХАНИЗМА РУКОВОДСТВА МОДЕРНИЗАЦИЕЙ КУЛЬТУРНОЙ СФЕРЫ КАЗАХСТАНА (20-30 ГГ. XX В.)	247
Рахимбекова А.К., Ботаева З.Ф. ВКЛАД П.И. РЫЧКОВА В ИЗУЧЕНИЕ КАЗАХСТАНА: НЕКОТОРЫЕ АСПЕКТЫ	250
Рахимбекова А.К., Садвакасова С.У. ИЗ ГЛУБИНЫ ВЕКОВ: ИСТОРИЯ И ЗНАЧЕНИЕ НАГРАД	252
Сабитов Ж.М. ДЖАМИ АТ-ТАВАРИХ КАДЫРГАЛИ ЖАЛАИРИ КАК ИСТОЧНИК О ЖИЗНИ УРУС-ХАНА	255
Садвокасова З.Т., Султанова А. ПУБЛИКАЦИИ ПО ПРОБЛЕМЕ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПАРТИЙНО-СОВЕТСКОЙ НОМЕНКЛАТУРЫ	258
Садыков Т.С., Жакиянова А.Н. ҚАЗАҚТЫҢ АУЫЗША ТАРИХЫНЫҢ ҰЛТ ТАРИХЫН ЗЕРДЕЛЕУДЕГІ РӨЛІ	261
Сайлаубаева Н.Е. ҚАЗАҚ ХАЛҚЫНЫҢ ӘСКЕРИ ӨНЕРІ	263
Сейтказина Қ.О., Тұрсынбек Ж.Қ. ҰЛЫ АҒАРТУШЫ ШОҚАН УӘЛИХАНОВ ӨМІРІНІҢ БЕЛЕСТЕРІ	266
Сейткалиев М.К., Буранбаев Р.Н. ИССЛЕДОВАНИЕ СВЯТИЛИЩ ПОЛУОСТРОВА ТУПКАРАГАН В 2015 ГОДУ	268
Сембаева Ә. ЕЖЕЛГІ ДӘУІРДЕГІ ҚАЗАҚСТАННЫҢ МӘДЕНИЕТІ	270
Сураганова З.К. НЕМАТЕРИАЛЬНОЕ КУЛЬТУРНОЕ НАСЛЕДИЕ КАЗАХСКОГО НАСЕЛЕНИЯ ЗАРУБЕЖНОГО АЛТАЯ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ	272
Сыздыкова А.М. ОРГАНИЗАЦИЯ ГОРНОГО ДЕЛА В ПРОШЛОМ И УСТОЙЧИВОЕ РАЗВИТИЕ	276

Сыздық С.Қ. ЖАҢА ДЕРЕКТЕРМЕН ЖҰМЫС ІСТЕУ ӘДІСТЕРІ	278
Танатарова Ж.Т., Кенжебаева С.Е. ИДЕЙНАЯ КОНСОЛИДАЦИЯ МУСУЛЬМАН В ДО-РЕВОЛЮЦИОННЫЙ ПЕРИОД	281
Тастекова Г.Б. 1920-шы ЖЫЛДАРЫ ҚАЗАҚ ЖЕРІ ШЕКАРАСЫНЫҢ ҚАЛЫПТАСУЫ МЕН АНЫҚТАЛУЫ МӘСЕЛЕСІНІҢ ТАРИХНАМАСЫ	287
Ташагыл А., Акмадиева Г.П. ҚАЗАҚ ХАНДЫҒЫ ДИПЛОМАТИЯСЫНЫҢ ТАРИХЫ	290
Тлеугабұлов Д.Т., Свиридов А.Н. ТОПОГРАФИЯ ПОСЕЛЕНИЙ РАННЕГО ЖЕЛЕЗНОГО ВЕКА САРЫАРКИ	293
Төлеубаев Ә.Т., Жұматаев Р.С., Шагирбаев М.С. ШІЛІКТІ ҚОРЫМЫНДА 2016 Ж. ЖҮРГІЗІЛГЕН АРХЕОЛОГИЯЛЫҚ ЖҰМЫСТАРДЫҢ НӘТИЖЕЛЕРІ (бастапқы хабарлама)	297
Төлеубаев Ә.Т., Жұматаев Р.С., Шагирбаев М.С. АЛАКӨЛ АЙМАҒЫНДАҒЫ ОРТАҒАСЫРЛЫҚ ҚАЛА МӘДЕНИЕТІ	304
Тұлбасиева С.К. XIX-XX ҒАСЫРДЫҢ БАСЫ ҚАЗАҚ ҚОҒАМЫНДАҒЫ АЗАТТЫҚ ҚОЗҒАЛЫСТАР ЖАЙЫНДАҒЫ ОЙ-ПІКІРЛЕРДІҢ ДАМУЫ	308
Түлекова М.К. ЕГЕМЕНДІК ЖЫЛДАРДАҒЫ КӨШІ-ҚОН	312
Туменова Л.Е. XIX Ғ. ҒАЛЫМДАР, САЯХАТШЫЛАР, ЭТНОГРАФТАРДЫҢ БӨКЕЙ ХАНДЫҒЫ ТАРИХЫНЫНА ҚАТЫСТЫ ЗЕРТТЕУЛЕРІ	315
Зәкенұлы Т. ҚАЗАҚ МЕМЛЕКЕТТІЛІГІНІҢ АРҒЫ БАСТАУЛАРЫ	319
Үмітқалиев Ұ.Ұ. Ә.М. ОРАЗБАЕВТЫҢ ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ЖҮРГІЗГЕН ЗЕРТТЕУЛЕРІ	327
Хабдулина М.К. НОВЫЕ ПОДХОДЫ В ИЗУЧЕНИИ ПРОБЛЕМ РАНИЕСРЕДНЕ-ВЕКОВОЙ АРХЕОЛОГИИ САРЫ-АРКИ	332
Шаймердинова Н.Г., Төребекова С.М. КӨНЕ ЖӘНЕ ОРТА ҒАСЫР ЕСКЕРТКІШТЕРІНДЕГІ КӨСЕМШЕ ФОРМАЛАРЫНЫҢ ДАМУЫ	335
Шаймуханова С.Д., Баймағамбетова Ж.М. ПРОБЛЕМА ОТНОШЕНИЯ КАЗАХСКОЙ ИНТЕЛЛИГЕНЦИИ К ВОССТАНИЮ 1916 ГОДА В СОВРЕМЕННОЙ ИСТОРИОГРАФИИ	338
Шахаман З.Б. ЭТНОДЕМОГРАФИЧЕСКИЕ ПРОЦЕССЫ В КОСТАНАЙСКОЙ ОБЛАСТИ (1999-2016 ГГ.): КРАТКИЙ ОБЗОР	340
Шойбекова А.С. РАҚЫМЖАН ҚОШҚАРБАЕВТЫҢ ЕРЛІГІ ТУРАЛЫ 1945-1960 ЖЫЛДАРДАҒЫ ПАЙЫМДАУЛАР	344
Шыныбеков Б.Ш. ДӘСТҮРЛІ ҚОҒАМДАҒЫ ТҮРМЫС-ТІРШІЛІКТЕГІ ҚАЗАҚ ҚЫЗДАРЫ МЕН ӘЙЕЛДЕРІНІҢ ОРНЫ	346
Ыбырайхан М.Ы. СІБІРЛІК КӨПЕС С.А. ПОПОВТЫҢ ОРТАЛЫҚ ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ КЕН ЗАУЫТ ІСІ	350
СЕКЦИЯ – 2. ҰЛЫ ДАЛА ЕЛІ ЖӘНЕ Л.Н. ГУМИЛЕВТІҢ ЕУРАЗИЯЛЫҚ КӨЗҚАРАСТАРЫ / СТРАНА ВЕЛИКОЙ СТЕПИ И ЕВРАЗИЙСКИЕ ВЗГЛЯДЫ Л.Н. ГУМИЛЕВА	
Айтмағамбетов Д.Р. ҰЛЫ ДАЛА ЖӘНЕ Л.Н. ГУМИЛЕВТІҢ ЕУРАЗИЯЛЫҚ КӨЗҚАРАСЫ	354
Арапов Ж.М. ГУМИЛЕВТІҢ КӨШПЕЛІ ЖӘНЕ ТҮРКІ ХАЛЫҚТАР ТАРИХЫНА ЗЕРТТЕЛУ КӨЗҚАРАСЫ	356

Әлібек С.Н. Ә.Н.БӨКЕЙХАНОВ ЕҢБЕКТЕРІНДЕГІ ҚАЗАҚ ХАЛҚЫНЫҢ ТҮРМЫСЫ МЕН МӘДЕНИЕТІН СИПАТТАУ	358
Байбулсинова А.С. ҰЛТ ЖОСПАРЫ – ҚАЗАҚСТАНДЫҚ АРМАНҒА БАСТАЙТЫН ЖОЛ	360
Байбулсинова А.С., Серикова Л.С. ҰЛЫ ДАЛА ТАРИХЫ: ЗАМАНАУИ ТАНЫМ	362
Бикенов А.Х. Л.Н.ГУМИЛЕВ ЕҢБЕКТЕРІНДЕГІ КӨНЕ ТҮРІК ҚОҒАМЫНА ТӘН БІЛІК ИНСТИТУТТАРЫ	367
Болатұлы Нұржан «ҚАЗАҚ ЕЛІ САЯСАТЫ – ТЫНЫШТЫҚ ҒӘМ ТҮРАҚТЫЛЫҚ КЕПІЛІ: ТАРИХИ-ФИЛОСОФИЯЛЫҚ АСПЕКТІЛЕРІ»	370
Булкбаев С.Б., Алямова З.А. К ВОПРОСУ ВКЛАДЕ НОМАДОВ В МИРОВУЮ ЦИВИЛИЗАЦИЮ	373
Жақия М.Қ. КАРЛАГ - ҚАЗАҚТЫҢ ҚАСІРЕТІ ...	376
Искакова К.Ы., Елтай Ақтан Л.Н. ГУМИЛЕВТІҢ ПАССИОНАРЛЫҚ ИДЕЯСЫ МЕН ЭТНОГЕНЕЗ ТЕОРИЯСЫ ЭТНИКАЛЫҚ ТАРИХТЫ ЗЕРТТЕУДІҢ НЕГІЗІ РЕТІНДЕ	379
Кабылтаева С.К., Комарова Дамира ЕВРАЗИЙСКИЕ ИДЕИ ЛЬВА НИКОЛАЕВИЧА ГУМИЛЕВА И СОВРЕМЕННОСТЬ	382
Кала Н.С. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ТУРИЗМ САЛАСЫНДАҒЫ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ЫНТЫМАҚТАСТЫҒЫНЫҢ ДАМУ ТЕНДЕНЦИЯЛАРЫ	384
Кенжебай Р.Н. Сейдахметова Г.Т. ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН АЙМАҒЫНДА ТУРИЗМ САЛАСЫН ДАМУДЫҢ КЕЙБІР МӘСЕЛЕРІ	386
Любичанковский А.В. ЭТНОЛОГИЧЕСКАЯ ДЕТЕРМИНАНТА ВОЗДЕЙСТВИЯ НА ВМЕЩАЮЩИЙ ЛАНДШАФТ В КОНТЕКСТЕ КОНЦЕПЦИИ ЭТНОГЕНЕЗА Л.Н. ГУМИЛЕВА	390
Номогоева В., Раднаева Э.Л. СТАНОВЛЕНИЕ БУРЯТСКОЙ НАУКИ В КОНТЕКСТЕ ЕВРАЗИЙСКОЙ ЦИВИЛИЗАЦИИ	392
Оловинцов А.Г. «ИГО» ИЛИ ТОЛЕРАНТНОСТЬ НА ПРИМЕРЕ СУЩНОСТИ КАСИМОВСКОГО ХАНСТВА В XV-XVII ВЕКАХ	396
Өмірбекова Ж. КӨШПЕЛІЛЕРДІҢ ЭТНОЭКОЛОГИЯЛЫҚ ДӘСТҮРЛЕРІНІҢ ЗЕРТТЕЛУ ДЕҢГЕЙІ	400
Пилипчук Я.В. ВНЕШНЯЯ ПОЛИТИКА КАРЛУКСКОГО ДЖАБУЯТА	404
Radnaeva E., Talgatbek M., Dukenbaeva Z. AKZHAN AL - MASHANI IS A RESEACHER OF THE GREAT STEPPE CIVILIZATION	407
Рахимбекова А.К. ЭТИКА ДИАЛОГА МЕЖДУ НАРОДАМИ: НА ПРИМЕРЕ «ЛЕСА» И «СТЕПИ»	410
Сакенов Д.Ж. ЭТНОКУЛЬТУРНАЯ МОДЕЛЬ ГЕНДЕРНОГО ВОСПИТАНИЯ КАЗАХОВ	413
Серикова Л.С. ИСТОРИЯ СТАНОВЛЕНИЯ ГОСУДАРСТВЕННОГО СУВЕРЕНИТЕТА РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН	417
Сыздықов С.М., Смағұлов Н.Б. КҮЛТЕГІН ЖАЗБАСЫНДАҒЫ ЕЖЕЛГІ ТҮРІКТЕРДІҢ «МӘҢГІ ЕЛ» САЯСИ МАНИФЕСТІ	419
Шалдарбекова А. К ВОПРОСУ О ГЕОГРАФИЧЕСКИХ И ХРОНОЛОГИЧЕСКИХ РАМКАХ ДРЕВНЕТЮРКСКОЙ ЦИВИЛИЗАЦИИ	426

сельскохозяйственного производства в регионе с особой остротой поставил вопросы промышленного, социального и культурного развития города. Уже в первое трехлетие освоения целины в 1954-1957 годы город активно строится и развивается. Вступили в строй действующих 25 предприятий, среди которых такие гиганты, как первая очередь завода железобетонных конструкций (ЖБК) мощностью 50 тыс. куб. м и завод железобетонных плит-настилов (ЖБП) мощностью 20 тыс. куб. м. В городе работали 15 строительных организаций. Продолжался рост и развитие города как крупного железнодорожного узла. Развернувшееся на целине производственное и массовое жилищное строительство стало основой формирования в городе производственной базы строительных материалов, а затем и строительной индустрии. За годы целины в городе построено около 60 предприятий и новых цехов, что привело к увеличению производства продукции в 2 раза [115, л.41]. Кардинально изменилась инфраструктура города: строится железнодорожный вокзал, аэропорт, газораздаточная станция, школы, объекты социального быта и культуры, ведется жилищное строительство. На данном этапе город в полной мере реализовал функцию организационного центра реализации грандиозной экономической программы по освоению целинных и залежных земель в Казахстане.

Список литературы:

1. Комсомольская правда. Репкин В. Едем поднимать целину. 1954. 20 мая. - № 224. - С.3.
2. Сужиков, М. Влияние подвижности населения на сближение наций [Текст] / М.Сужиков, Г. Демаков. – Алматы: Наука, 1979. - 91 с.
3. Казинформ. 5 февраля. 2004 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: www.kaz.com . – Загл.с экрана.
4. Комсомольская правда. Репкин В. Едем поднимать целину. 1954. 20 мая. - № 224. - С.3.
5. Национальная доктрина России (проблемы и приоритеты) [Текст] / Ю.Крупнов. – М., 1994
6. Пихоя Р.Г. Советский Союз: история власти 1945-1991. –Новосибирск, 2000. – 180 с.
7. Мендикулова, Г.М. Исторические судьбы казахской диаспоры. Происхождение и развитие [Текст] / Г.М.Мендикулова. – Алматы: Ғылым, 1997. – 264 с.
8. Асылбеков, М.Х. Демографические процессы современного Казахстана [Текст] / М.Х. Асылбеков, В.В. Козина. – А.: Атамұра, 1995. –128 с.
9. ГА. Астана. Фонд 136, опись 3, дело 19. л.6.

**Bonora G. L.,
Habdulina M.K.**

**INSCRIBED VESSELS AND SILVER ARTEFACTS FROM SOUTHERN KAZAKHSTAN IN
THE SECOND HALF OF THE 1ST MILLENNIUM BC**

Abstract: *This article discusses firstly the silver bowl with inscription discovered by K.A. Akishev in the “Golden Man” funerary barrow of Issyk, highlighting that this inscription may be of allochthonous origin, possibly written in a Kharosthn alphabet to express words and concepts of a Saka dialect. Some etymological comments on the Scythian and Saka ethnonyms attest that the root of these lessems could be of Indo-European and not of old Turkic origin, as recently suggested by some scholars according to their interpretation of the already mentioned inscription on the silver bowl from Issyk. Other epigraphical documents dated back to the the second half of the 1st mill. BC recently discovered from archaeological excavations in southern Kazakhstan (at Chirik Rabat, in the Inner Syrdarya delta) attest other, different languages (old Greek and Aramaic) that were widespread in the Eastern Mediterranean Sea and across Near and Middle East. The analysis of the few silver manufacts so far discovered in southern Kazakhstan, found in different kurgans at Issyk, as well as the study of the distribution of the typology of the silver spoons with duck-head end, one of them was found in the Golden Man barrow, allow us to suggest that the silver production documented in southern Kazakhstan in the second half of the 1st mill BC is of allochthonous origin. The silver items were manufactured far from the Eurasian steppe of the contemporary Republic of Kazakhstan and then traded or gifted during peculiar or important occasions. This hypothesis seems to be confirmed by the analysis of the distribution of the silver spoons with a duck-head end, which in the 1st millennium BC were peculiarly widespread in the eastern part of the Mediterranean Sea. In conclusion, we hypothesise that the Issyk inscription as well as the others recently discovered epigraphical documents provide little evidence to interpret the local past of the ancient inhabitants of the Central Asia steppes, with exception to their cultural and social interactions. Otherwise, they can*

brought light to the past of those communities or individuals which have manufactured the objects, incised the signs and words, and then traded or gifted.

Keywords: Southern Kazakhstan, Golden Man Funerary Barrow, Inscribed Silver Bowl, Epigraphical Documents, Ancient Ethnonyms, Silver Artefacts, Silver Spoon with Duck-Head End.

According to J. Harmatta (1999: 417 – 421) the silver hemispherical bowl from the Issyk kurgan of the so-called “Golden Man” has signs and/or letters incised in a script that goes back to the Kharosthi alphabet and the language written in this script may be a Saka dialect, perhaps the same also spoken by the Kushans. In fact, in spite of the similarity of several letters to the characters of the Orkhon-Enisey Turk runic script, it is clear that the number and shape of the letters, the system of short and long vowels and the presence of compound, or syllables, prove without any doubt the Kharosthi origin of the alphabet. This was the opinion of one of the most eminent philologists of our time, the Hungarian linguist J. Harmatta who died unfortunately some years ago, in 2007.

Other scholars, like A.S. Amanzholov (2003) and N.A. Rakhmonov and B. Matboboyev (Rahmonov, Matboboyev 2006) differently from J. Harmatta, recognised that the language of the inscription belongs to an old Turk language.

These are the words of the specialists of the Institute of Oriental Studies of the USSR Academy of Science, I.M. D’jakonov, V.A. Livshiz and S.G. Kljashtorny addressed to K.A. Akishev: “*The inscription has been incised on the bottom of the bowl, on the outer side, and apparently has been made later than the bowl itself. ... Some signs, at least eight or nine of sixteen - seventeen, are reminiscent of the letters of the Aramaic alphabet, including also those options that are well documented for the 1st millennium BC. We tried to take into account all the known writings of this period, not limiting only to the 5th - 4th century BC, the most probable chronological attribution of the Issyk archaeological complex. And, however, we were unable to interpret the inscription in Aramaic or see in it one of the, so far known, writings of Aramaic origin. Some signs can be compared with Carian letters and other writings from Asia Minor, in relation with these latter is the desirable conclusion of some experts in these writings, in particular V.V. Shevoroshkina. Several characters resemble letters of the Turkic runic alphabet; however, in our opinion, the inscription can not be interpreted on the basis of ancient Turkic runic writing. It is quite possible that the inscription on the silver bowl has been written in an unknown alphabet, the Aramaic origin of which is not excluded*” (Akishev, 1978: 59 – 60)¹.

In recent times, a scholar from Azerbaijan, Zaur Gasanov, has advanced his suggestions, getting some success. In fact, his ideas have appeared in some publications as well as in some websites engaged in the dissemination of new scientific ideas and new archaeological and historical discoveries. Following Amanzholov, Rakhmonov and Matboboyev, the Azerbaijani researcher has advanced that the inscription on the silver bowl begins with an ideogram represented by a rectangular element hatched by oblique lines. This is considered the first sign of the inscription also according to other scholars and interpretations and its meaning is associated to the four cardinal directions. The second and the third sign incised are represented by two letters, which according to the Orkhon-Enisey ancient system of writing, could be read as *kuz* or *kəz* and literally it means “clan, tribe, united people”. Following Z. Gasanov, the lexeme *kəz* is identical to the ethnic name of Scythians documented in the ancient sources. This is the point. Z. Gasanov continues stating that in the ancient written sources of the Middle East, the Scythians were known with the names of *аш-рыз-а(й)*, *ас-рыз-а(й)* (in Assyrian), *иш-куз-а(й)* (in Babylonian) and **ашрыз* (in ancient Jewish language). In the Herodotus’ “History”, the ethnonym for Scythians derive from the word *Σκυθης* (singular), *Σκυθαι* (plural). The root of all these words is *kuth* (Gasanov, 2002: pp. 122- 130; *idem* 2012: 100 – 109; *idem* 2013; *idem* 2014: 222 and segg.). These few phrases possibly contain in our opinion some assessments that sound a little strange and probably not true correct. In detail, we have some doubts about the ancient lexeme *kuth* as a root of the ethnonyms documented in the Greek Classics, according to the interpretation of the colleague Z. Gasanov. For this reason we have considered the possibility to write in this paper some comments and suggestions on the etymological interpretations and linguistic reconstructions of the ethnonyms connected to the Scythian and Saka cultural world in order to highlight that the possible manufacture place of the Issyk inscription has to be looked for not in the old Turk world and culture but instead in the Near or Middle East, possibly in one of the Hellenistic kingdoms.

This does not mean that our etymological interpretations and reconstructions are more scientific and more correct than those published by the colleague; on the contrary, we hope that the following suggestions will

¹ Translated from Russian by Gian Luca Bonora.

provide a new stimulus in the search for the truth, being aware that the linguistic and cultural reconstruction of the ethnonyms of the ancient mobile pastoralists of the Eurasian Steppes is a matter of dispute of *longue durée*. Besides of it, our linguistic suggestions are supported in the second part of the paper by further considerations about some silver artefacts discovered in the Semirech'e region and dated back to the second half of the 1st millennium BC. The convergence between the data here analysed allow us to advance that both the origin of the language of the silver bowl inscription and the manufacture centre of the silver artefacts discovered in Semirech'e have to be looked for either in the easternmost part of the Mediterranean Sea or in a Hellenistic kingdom of the Near and Middle East.

Some Etymological Suggestions on ancient ethnonyms

The first time mentioning of the Scythians is in Hesiod, who lived in the 8th - 7th century BC (τῶν Σκύθας ἡπιμολγούς "... and the mare-milking Scythians ..."), frag. 150 M.-W., which belongs to the "Catalogue of Women", in a verse (v. 15), the context of which (both a list of faraway peoples and an account of their divine ancestors) is known only fragmentarily from a scrap of papyrus. It was quoted by Strabo (*Geography* 7.3.7) solely as evidence of the fact that already the ancient epic poets described the Scythians by this epithet. At the beginning of the following line (v. 16) also the name of their eponymous ancestor, Σκύθης Skēthēs, has been added by conjecture (Σκύθης μὲν γ' ἐνέθ' υἱὸς ἑπερ[μ]ενέος Κρονίωνος: "[Skēthēs] was born as son of over-mighty Zeus"), and with good reason, since only such a wording is convincing in this context (if compared with Diodorus Siculus, *History* 2.43.3).

Of the many attempts to clarify and understand the origin of the various ethnonyms preserved in ancient sources as descriptions of the Scythians, it is believed that the most likely is undoubtedly that of M. Vasmer (1923: 16) and then taken up and developed by O. Szemerényi (1980: 5-23). According to these two scholars, respectively of German and Hungarian origin, the name passed in Greek as Σκύθης, οὐ (plural Σκύθαι) and in Assyrian as *iš-ku-za-ai* and *aš-ku-za-ai*, where in both cases the initials are prosthetic, are two forms which can be traced back to a theme **škūz-* / **šgūz* (or **skūz* / **sgūz*) resulted from an ancient Iranian word **Skuda-*, in turn ascribable to the Indo-European root **skeud-*, **sku* "to throw, to shot, to chase, to project". The ethnonym then might originally have had the meaning of "archer", according to what the sources testify about the way to fight of the Scythians. Herodotus, in fact, qualify all the Scythians as ἵπποτοξόται (Her. IV, 46). Considering the trend of the Iranian, especially that of the eastern Iranian languages, to transform /d/ in /l/, the ethnonym Σκολόται that the Scythians used to define themselves, as reported by Herodotus (Her. IV, 6), and the proper name of King Σκύλης, from which the ethnonym derives, can thus be interpreted as adaptations of Greek variant to the eastern Iranian **Skula-*, which corresponds to the Old Iranian **Skuda-*. The name of the third son of Targitao in the story of the legendary origins of the Scythians of Herodotus, Κολάξαϊς, would be a textual mistake to Σκολάξαϊς derived from the Old Iranian **Skuda-* (Abicht, 1886; Beckwith, 2009).

We would like to also point out that even in ancient Hebrew, in the Book of Jeremiah (LI 27), the Scythians are remembered as *škwz* = *Aškūz* mistakenly read as *šknz* = *Ashkenaz*, from the same Assyrian reconstructed theme (**škūz-* / **šgūz* or **skūz* / **sgūz*) attested in the documents of the time of Esarhaddon (680-669 BC).

The name of the best-known northern Iranian people in Chinese sources, the Sai (NMan *sai* from MChi **sāk* "Saka"), shows the usual dropping of the final short *-a/* vowel in Indo-Iranian names. It typically lacks the *-l/-* from *-d/-* found in other names. But the same name also appears in other forms in early transcriptions, including the name of the Saka city So-чъ (NMan *suφjы* **Saγla* "Yarkand" and So-li **Saklai*, both evidently from **Sakla*). This name is clearly related to **Skula*, the form of the name "Scythian" attested in Herodotus and shown by Szemerényi to be one of the regular later phonetic developments of the name within northern Iranian. Like **Skula*, the velar in *Sakla* is unvoiced and the **d/* has become */l/*, but in this case, like **Sugda* "Sogd", an epenthetic vowel has been inserted between the consonants of the original initial cluster **sk*. Unlike **Sugda* "Sogd", another regular development of the same name (but here the velar has been voiced and the dental has not yet shifted to */l/*), the epenthetic vowel in this case was obviously *a*, not *u*. The consonantism of **Sakla* is thus the same as that of the Scythian ruler Σκύλης, *Skulēs*, the root of which, **Skula*, is in turn identical to the root **Skula* of the name Σκολόται, given by Herodotus as the Scythians' own name for themselves, as already stated.

A different etymological hypothesis, equally interesting, was formulated by F. Cornillot (1981: 29-39). According to this author, the ancient Iranian form which is the basis of the ancient Greek should be reconstructed as **Skūda-* from an older *Skūda-*, having the meaning of "cap, hat" due to the ancient Persian word *xaudā* and to the Avestan *xaoda*, having the same meaning of "cap, hat", through the modification of an original ancient

Iranian allotrope **skauda-* / **xauḍa-*. However, even according to this etymological interpretation, the name of the Scythians was a generic name which has the meaning of “those who wear the cap”, probably referring to the more or less tall, conical hat typical of the Scythians, both eastern and western.

There is still the question of the Assyrian forms *iš-ku-za-ai* and *aš-ku-za-ai*. As brilliantly written by G. Lanfranchi (1990: 77-78), it can not be proven in any way that, in the time of Esarhaddon, the inhabitants of Scythia were appointed by the Assyrian sources with one or both of these above-mentioned ethnonyms, as «*the Assyrian toponymic horizon towards the north-east, as far as we currently know, it stops close by the southern provinces of Urartu around the Urmia Lake; and there is no trace of a generic or collective term to indicate, in a general sense, the peoples outside this Urartian geographical space*»². Then, the Assyrian forms *iš-ku-za-ai* and *aš-ku-za-ai* have been associated with the name of the Scythians only for their inevitable phonetic similarity and on the basis of the unconditional trust in the Herodotus story of the armed raid and the 28-year Scythian reign in the Middle East.

Relatively to the Saka ethnonym, the most convincing etymology is still the one proposed by O. Szemerényi (1980: 40 ff.) and I. Gershevitch (1959: 252 ff.). This etymological interpretation is linked to the Iranian root **sak-* meaning “to go, roam” and then, simply means “nomad”. Among the interpretations advanced from the nineteenth century onwards, it may be remembered also that of V. Abaev (1949: 179), which connects **Sakā*, meaning “deer”, to an Indo-European root that means the “horn” or the “excrescence” (in Persian *šāx*, in Pahlavi *šāk* having both the meaning of “horn”). In modern Ossetian, the word *sag* has the corresponding value of “deer”. The scholars H. Skjold (1932) and A.J. van Windekens have otherwise connected **Sakā* to a term designating another animal, the “dog” <**swaka*, well attested in Persian (*sag*).

It is not possible to forget also that Stephen of Byzantium had proposed an etymological explanation from the word *σάκος*, a type of shield that they invented “Σάκαι ὁνομαζοῦντο τοὺς Σκυθὰς ὁποῖός τινος φασίν. ὁπότε τοῦ πλου, ὁτι αὐτοὶ ἐραντο” (Steph Byz.. *Ethnika*, 1958: 550,7).

Epigraphical documents from southern Kazakhstan.

The search for, the analysis and the interpretation of the ancient written sources has always been one of the most important aspects of the scientific research and, in particular, of the historical discipline. The burial of the Golden Man, excavated in 1968 by Kemal A. Akishev on the outskirts of Almaty (Akishev, 1978; Zhumabekova, Bazarbaeva, Ongar, 2001), has unearthed the oldest inscription in the history of the still young Republic of Kazakhstan. An inscription that seems to be realised in a variant of the Kharosthi script, and is probably in a Saka dialect, constituting one of very few autochthonous epigraphic traces of that language (Harmatta, 1999).

Another interpretation, as already advanced, suggest that the inscription on the silver vessel is in a very old Turkic language, which has some analogies to the language and writing used in the early Middle Age in the Orkhon-Yenisey region of Siberia in order to incise words, phrases, prays and songs on the surfaces of stone stelae.

In recent years, other inscriptions have been brought to light thanks mainly to the work of the archaeologist Zh. Kurmankulov and his team of young specialists in the barren land of the inner Syrdarya delta, not far from the border between the Kazakhstan and Uzbekistan (Kurmankulov, 2011; Ivantchik, Lur'e 2013). Two large gypsum vessels, of “*□λάβαστρον*” typology, found inside the burial chamber of a mud-bricks square mausoleum in the citadel of Chirik Rabat, bear the same inscription incised on their shoulder and realised in ancient Greek language “A / ΚΑΣΙ” (Kurmankulov, 2011: fig. 2; Ivantchik, Lur'e 2013: fig. 3). The remains of the unfortunately plundered funerary inventory recovered from the burial chamber of the mausoleum and the graphic style of the Greek inscription allow to date these discoveries to the second half of the 4th century BC. Another vessel (flask) of typical Achaemenid production, manufactured in clay, found in the same citadel of Chirik Rabat, is characterised by an inscription in Aramaic, one of the Semitic languages belonging to the Afroasiatic language family (Kurmankulov, 2011: fig. 3; Ivantchik, Lur'e 2013: fig. 1). The Aramaic inscription is possible to read as *tyrybwdy* – *Tīriḇōd* and its meaning refers to the name, of Iranian origin, of the owner of the flask or of the potter who manufactured it.

Then, in the last decades, the Kazakhstan archaeology brought to light three different artefacts belonging to same chronological period, roughly the 4th century BC, and characterised by inscriptions written in three different and allochthonous languages.

The Silver Production in the second half of the 1st mill BC

Returning back to the inscribed silver vessel from Issyk, we suggest that it is an artefact of foreign, allochthonous production. And the same is true also for the two gypsum vessels from Chirik Rabat, the manufacture centre was possibly in the Hellenistic Near East. As a matter of fact, if we peculiarly consider

² Translated from Italian by the authors.

the vessel production in precious metals in the Semirech'e region in the first millennium BC and, more appropriately, in the second half of the 1st millennium BC, it is possible to recognise that silver was very rarely exploited for manufacturing ornaments, jewellery artefacts and vessels (see hereafter Table 1). The very few products manufactured in silver so far recovered during archaeological researches in Kazakhstan and dating back to the second half of the 1st mill BC, seem to have been manufactured outside Central Asia. Some few similarities between the silver vessels from Issyk and those found in the contemporary Sauromatian funerary barrows widespread on the northern shores of the Black Sea, in the lower Volga river valley and in the southern Ural region (Barrows no. 1 and 4 of Filippovka, barrows no. 1 and B in Prokhorovka, Dolinnoe and Orsk) allow to hypothesise that the production in silver documented in the territory of Semirech'e in the second half of the 1st mill. BC was possibly imported from Asia Minor or Thracian workshops or, generally speaking, the eastern part of the Mediterranean Sea (Treister 2010). Slightly differently, A.A. Iessen asserted that the vessels in silver widespread in Central Asia were imported artefacts from Iran (Iessen, 1954).

Artefact	Description	Chronology	Bibliography
Silver spoon from Issyk, the "Golden Man" barrow.	Spoon with long handle representing the neck and the head of a bird, possibly a swan. Sizes: 16 x 3,8 cm	Second half of the 5 th cent – first half of the 4 th cent. BC	Akishev, 1978: 31, ill. 53; Zhumabekova, Bazarbaeva, Ongar, 2001: 40 high.
Silver hemispherical bowl from Issyk, the "Golden Man" barrow.	Hemispherical bowl with straight, vertical rim. Sizes: height 2,2; diameter: 7,7.	4 th cent. BC	Akishev, 1978: 31, ill. 52; . Zhumabekova, Bazarbaeva, Ongar, 2001: 40 low.
Silver bowl from Issyk, the "Golden Man" barrow.	Bowl with ring foot and everted horizontal rim, decorated by circles on its upper side. The foot, shaped as a eight-petals rosette, has been fixed to the vessel body thank to some nails.	5 th - 4 th cent. BC	Akishev, 1978: 31, ill. 51; Zhumabekova, Bazarbaeva, Ongar, 2001: 41.
Silver plaques from a kurgan in Issyk, excavated by B. Nurmukhanbetov.	Two plaques represent a couple of fantastic beings, facing different directions and separated by a sort of "floor". The being is a four-legged animal with a tail wound in a circle, a wing pointing upwards and a human head covered by a Graeco-Bactrian helmet decorated by bull-shaped horns. The head is characterised by a frontal eye, a nose in profile, moustache and a beard that extends to touch the floor.	4 th - 2 nd century BC	Tasmagambetov, 2003: 161; Samashev, Grigor'ev, Zhumabekova, 2005: 88 – 89; Samashev, 2011: 170.

Table 1. Silver Artefacts from archaeological excavations of funerary barrows in Semirech'e (south-eastern Kazakhstan) dated back to the second half of the 1st millennium BC

Cultural Comparisons between Silver Spoons with bird-head end

As highlighted in Table 1, three artefacts in silver were brought to light by K.A. Akishev in the Golden Man funerary barrow. One of them was a spoon with a long handle representing the neck and the head of a bird, possibly a swan. Spoons of various types and materials are found in Greece throughout the historic era. In the Archaic period, spoons made of ivory, bone, bronze and silver appear in sanctuaries among other votive offerings; it is however, difficult to understand if they played any role in the ritual. In all cases, the handles are decorated and it seems that Egyptian motifs had a great impact on the formation of the Archaic greek types. An ivory example from Lindos, in Rhodes, has an oval bowl, tapering towards a hook-shaped handle which terminates in a duck-head; it has been stylistically dated to the Archaic period (Blinkenberg, 1931: I, 149, no. 419 CA, pl. 15). The duck is a very common motif in Egyptian art, especially during the New Kingdom, and often associated with female sexuality (Houlihan, 1996: 136 – 144). Since the head of the bird appears as a finial on Egyptian spoons as well as on other objects of the minor arts, it seems that the Rhodian example followed these prototypes, as is frequently the case in the Archaic period. A similar spoon, in this case in

bronze and not in silver, was found in the sanctuary of Athenia Limenia at Perachora (Payne, 1940: 182, no. 7, pl. 80). It has a rounded leaf-shaped bowl, with a hook handle and an animal head finial. Because of the poor state of preservation, the animal type is not discernible. A fragmentary silver spoon from Dhali, ancient Idalion, in Cyprus, has a Cypro-Syllabic dedication to the Greek goddess of Golgoi, Afrodite (Masson, 1983: 234). The bowl is partly preserved, circular and shallow; the long, rectangular-sectioned handle becomes circular towards the duck-head terminal. I. Wallert has argued that Egyptian spoons of precious metals with long handles ending in a duck-head were used for libations in sacrifices (Wallert, 1967).

In Anatolia, spoons as cosmetic and eating implements appear in grave contexts as early as the eighth century BC. However, the strong Egyptian influence observed in Greece does not exist here: local types predominate. A spoon made of silver from Ikiztepe is Lydian of the Persian period, dated to the 6th century BC (von Bothmer, 1984: 42, no. 65). It has a concave bowl with a short stem turning into a loop that terminates in a duck-head. Judging from its shape, it could have been used for taking perfume out of a container or for the burning of myrrh.

The fourth-century silver spoon, found together with other vessels for a banquet in the so-called Philip's Tomb at Vergina, could have been used as an eating implement. The bowl of the spoon is broad-shouldered, tapered and with a flat rim; the S-shaped handle is circular in section, double curved and terminates in a duck-head (Zimi, 1997a). Another fourth-century silver spoon has been found at Lete, in northern Greece; it has a shallow bowl and a handle which terminates in a duck-head (Zimi, 1997b). Since it was found in a female burial together with gold jewellery and bronze vessels for the bath, a cosmetic use seems appealing.

A silver spoon from Pasargadae terminating in a duck- or swan-head is similar in type to the examples from northern Greece (Stronach, 1978: 203, fig. 5 on p. 202, pls. 150 - 151). Incised lines mark the top of the bird's neck, while others define the nostrils, eyes and feathers. It is argued that it could be stylistically dated to the second half of the 5th century BC or to the 4th. It was found in the Pasargadae treasure, inside an Achaemenid water-jar and above some jewellery. A second spoon of the same precious material and of the same date, comes from the Treasure (Stronach, 1978: 169; 176 – 177; 203, no. 6, fig. 6 on p. 202, pl. 152 a-b). It belongs however to a different type, with an almost flat, circular bowl and a zoomorphic handle ending in a cloven hoof. Another Achaemenid silver spoon, belonging to the Stathatos Collection, has no recorded provenance or context (Amandry, 1963: 268 – 269, fig. 173). Its form recalls the first example from Pasargadae; the leaf-shaped bowl, however, is shallow and the duck-head finial of the handle is more schematic.

In Greece, silver spoons as grave offerings appear in the 3rd and 2nd centuries BC. Although there is a tendency for the bowls to become wider and circular, the motifs used as handle terminals are similar to those observed in earlier periods. The evidence is nevertheless meagre. Two examples come from northern Greece; one was found in the south cemetery of Pydna (Zimi, 1997b: 216), the other in Veroia (*ibidem*: 216). The former accompanied a female burial, inside a bronze hydria dated to the 3rd century BC; its context suggests a cosmetic usage. The spoon has a broad and almost rounded bowl and a double curved flat handle, reaching back towards the bowl and ending in a duck-head; the part representing the bird's neck is circular in section. An example from a Hellenistic tomb at Patras was found inside a silver phiale. The bowl of the spoon is circular and the long rectangular-sectioned handle terminates in a duck-head with an S-shaped neck. A silver spoon from Altamura, in Italy, seems to be a Greek product (Lo Porto, 1975: 642; de Jullis, 1984: 358, no. 325). It bears a Greek inscription: ΔΩΠΟΝ ("gift"), which shows that this article was either made just as a grave offering or was a present received in life. The circular bowl is on a long flat handle, ridged along its length and attached to the bowl with a triangular leaf. The handle terminates in a hook with a duck-head, similar to the Greek examples.

Summarising all these archaeological evidences from the Mediterranean Sea, Asia Minor and the Near East, we can not emphasise the fact that also the spoon from Issyk may have been made in the cultural world of the eastern Mediterranean Sea or Near East and then traded or sold or gifted towards the steppes of Semirech'e, in the second half of the first millennium BC.

Taking now into consideration the two silver plaques recovered during a recent rescue excavation of a funerary barrow, always at Issyk (see Table 1), and still only partially published (Tasmagambetov, 2003: 161; Samashev, Grigor'ev, Zhumabekova, 2005: 88 – 89; Samashev, 2011: 170), the presence of the Graeco-Bactrian helmet on the head of the "monsters" possibly confirms our assertion about the allochthonous production of these plaques particularly, and generally of the silver artefacts in the Semirech'e region during the second half of the 1st millennium BC. Another time we suggest that the manufacture centre for silver products discovered in the southern Kazakhstan steppes was either in the oriental part of the Mediterranean Sea or in a Hellenistic region of Middle Asia.

Conclusions.

Then, summarising, three different languages are documented in the southern Kazakhstan land inhabited in the fourth century BC by communities of mobile pastoralists of Saka culture. Allegedly, they were a Scythian tribe or group of tribes of Iranian origin. But their original language is unknown. It is highly possibly that these inscribed vessels in silver, gypsum and clay are all of allochthonous production, manufactured far from the Eurasian steppe of the contemporary Republic of Kazakhstan and then traded or gifted during peculiar or important occasions. This hypothesis seems to fit very well also in relation to the analysis of the silver spoon with a duck-head end gathered from the same “Golden Man” barrow and the two silver plaques with the depiction of “monsters” from a different Issyk kurgan, as already documented.

For this reason, we once again stress the necessity to evaluate carefully all the variants of the interpretations and the logical assumptions in the study of the culture of the past. It is possible that these inscriptions provide little evidence to interpret the local past of the ancient inhabitants of the Central Asia steppes, as some colleagues recently did. Otherwise, they can brought light to the past of those communities or individuals, far from the Kazakhstan steppes, which have manufactured these objects or incised these artefacts with the inscriptions mentioned above.

References:

- Abaev, V.I. (1949) *Osetinskij jazyk i fol'klor*. Moskva – Leningrad.
- Abicht, K.E. (1886), *Herodotos, für den Schulgebrauch*, Zweiter Band, Zweites Heft: Buch IV, Dritte verbesserte Auflage, Leipzig: Teubner.
- Akischev, K.A. (1978), *Kurgan Issyk, Iskustvo Sakov Kazakhstana, Issyk Mound The Art of Saka in Kazakhstan*. Moskva: Iskustvo.
- Amandry, P. (1963) *Collection Hülune Stathatos. Objets antiques et byzantines*, volume III, Strasbourg: Universit  , Institut d'Arch  ologie.
- Amanzholov A.S. (2003), *Istorija i teorija drevnetjurskogo pis'ma*. Almaty: Mektep.
- Beckwith C.I. (2009), *Empires of the Silk Road. A History of Central Eurasia from the Bronze Age to the Present*. Princeton University Press: Princeton and Oxford.
- Blinkenberg, C. (1931), *Lindos. Fouilles de l'acropole (1902 – 1914) I, Les petits object  s*, Berlin.
- Cornillot, F. (1981) L'origine du nom des Scythes. *Indo-Iranian Journal* XXIII: 29 – 39.
- de Juliis, M. (1984) *Gli Ori di Taranto in eta ellenistica*. Milano: Arnoldo Mondadori Editore.
- Gasanov, Z.G. (2002) *Zarskie skify: etnojazykovaja identifikacija “zarskikh skifov” i drevnikh oguzov*. New York: Liberty Publishing House.
- Gasanov, Z.G. (2012) Etnonim “skif/ashguz” v drevnegrecheskikh i akkadsikh pis'mennykh istochnikakh. In: E.E. Lebedev (ed.) *Chuvashskaja pis'mennost': istorija i sovremennost'*, Cheboksary: ChGIGN, pp. 100-109.
- Gasanov, Z.G. (2013) *Sozial'no-kul'turnye zennosti skifov: drevnikh ashguzov/ishkuzov/guzov*. Astana: Tjurskaja Akademija, Prosper Print.
- Gasanov, Z.G. (2014) Chtenie Issyskoy nadpisi. In: M.K. Habdulina (ed.) *Dialog kul'tur Evrazii v arkheologii Kazakhstana. Sbornik nauchnykh statej, posvjashchennyj 90-letiju so dnja rozhdenija vydajushchegosja K.A. Akisheva*, Astana: Saryarka, pp. 215-230.
- Gershevitch, I. (1959) *The Avestan Hymn to Mithra*. Cambridge.
- Harmatta, J. (1999) Alexander the Great in Central Asia. *Acta Antiqua Academiae Scientiarum Hungarica* XXXIX: 129 - 136.
- Houlihan, P.F. (1996) *The Animal World of the Pharaohs*. London and New York: XXX.
- Iessen, A.A. (1954) Nekotorye pamjatniki VIII – VII vv. do n.e. na Severnom Kavkaze. In: *Voprosy skifo-sarmatskoy arkheologii*, Moskva: Nauka, pp. 112-131.
- Ivanchik, A.I. Lur'e P.B. (2013) Dve nadpisi iz Chirik-Rabata. *Commentationes Iranicae. Sbornik statej k 90 – letiju V.A. Livshiza*, Sankt-Peterburg, Nestor-Istoriya: 286 – 294.
- Kurmankulov, Zh. (2011) Shirik Rabat ekspedizijasynyn 2004 – 2010 zhzh. Zertteuleri. In: B.A. Baytanaev (ed.) *Sviditeli tysjacheletij: Arkheologicheskaja Nauka Kazakhstana za 20 let (1991 – 2011). Sbornik nauchnykh statej, posbjashchennyj 20-letiju Nezavisimosti Kazakhstana*, Almaty, pp. 188-195.
- Lanfranchi, G.B. (1990) *I Cimmeri, Emergenza delle élites militari iraniche nel Vicino Oriente (VIII – VII sec. a.C.)*, History of the Ancient Near East/Studies – II bis. Padova: Sargon srl.
- Lo Porto, F.G. (1976) L'attivit   archeologica in Puglia, In: *Atti del Convegno di Studi sulla Magna Grecia*. Napoli: Arte Tipografica, pp. 635-645.
- Masson, O. (1983) *Les Inscriptions Chypriotes syllabiques; recueil critique et comment   (  tudes Chypriotes, I)*. Paris: E. de Boccard.
- Payne, H. (1940) *Perachora. The Sanctuaries of Hera Akraia and Limenia*. Oxford: XXX.

- Rakhmonov, N., Matboboev, B. (2006) *Izzbekistonning kьhna Turkiy – Run Uzuylari*. Toshkent: Fan.
- Samashev, Z. (2011) *Berel*, Almaty: Filial Instituta Arkheologi “A.Kh. Margulan”.
- Samashev et al. 2005 = Z. Samashev, Z., Grigor’ev, F., Zhumabekova, G. (2005) *Drevnosti Almaty*. Almaty: TOO Arkheologiya”.
- Skuld, H. (1932) *The earliest known Name of the Sakas*. Gleerup: Lund.
- Stronach, D. (1978) *Pasargadae: A Report on the Excavations Conducted by the British Institute of Persian Studies from 1961–63*. Oxford: Oxford University Press.
- Szemerényi, O. (1980) *Four Old Iranian Ethnic Names: Scythian – Skudra – Sogdian – Saka*, Wien.
- Tasmagambetov, I. (2003) *Kentavry Velikoy Stepi. Khudozhestvennaja kul’tura drevnikh kochevnikov*, Almaty, 2003.
- Treister, M. (2010), “Achaemenid” and “Achaemenid-inspired” Goldware and Silverware, Jewellery and Arms and their Imitations to the North of the Achaemenid Empire. In: J. Nieling and E. Rehm (eds.) *Achaemenid Impact in the Black Sea: Communication of Powers*, Black Sea Studies, 11, Aarhus: 223 – 279.
- Vasmer, M. (1923) *Untersuchungen ьber die ьltesten Wohnsitze der Slaven, I, Die Iranier in Sьdrussland*, Leipzig: Markert & Petters.
- von Bothmer, D. (1984) A Greek and Roman Treasury. *The Metropolitan Museum of Art Bulletin*, 42, 1 (summer): 5 - 14, no. 65.
- Wallert, I. (1967) *Der verzierte Luffel. Seine Formgeschichte und Verwendung im alten Dgypten*. Wiesbaden: O. Harrassowitz.
- Zhumabekova, G.S., Bazarbaeva, G.A., Ongar, A. (2011) *Esik, Issyk, Esik*. Almaty: Taymas.
- Zimi, E. (1997a) *Macedonian Silver Plate, 4th to 2nd centuries BC*, D.Phil, Diss. Oxford, 1997.
- Zimi, E. (1997b) Cap. 19. Spoons in the Greek World. In: O. Palagia (ed.) *Greek Offerings. Essays in Greek Art in honour of John Boardman*. Oxford: Oxford Monograph 89, pp. 209–220.

Жанақова Н.Т.

ҰЛЫ ЖІБЕК ЖОЛЫНЫҢ ТАРИХИ МАҢЫЗЫ

Ұлы Жібек жолының тарихы сонау ерте заманнан басталады. Б.з.б. 1 мыңжылдықта сақтар, үйсіндер және қаңлылар кезінде сауда жолымен Қазақстанға Римнің шынысы мен теңгелері, айнасы мен жылтыр кесесі, Еуропаның қапсырмалары және Иранның тас мөрлері келіп жетті.

Б.з.б. 138 жылы Қытайдан император У-дидің Батыстың беймәлім елдеріне – «күн қайда батса, сол жаққа» жіберген елшілік керуені жолға шығады. Ол бірінші болып Қытайдан Орталық Азияға тіке жол тартты. Императорға сауда үшін қолайлы жолдар көрсетілді. Міне осы жолдар Ұлы Жібек жолының негізі болды.

Б.з.б. II ғасырды тарих ғылымында Ұлы Жібек жолының тұрақты жұмыс істеуінің басы ретінде қабылдайды. Қытай елшісінен кейін іле-шала бұл жолмен Батысқа қарай жібек керуендері жүрді. Өз кезегінде, бұл жолмен Римнен, Византиядан, Үндістаннан, Ираннан, Араб халифатынан осы елдерде өндірілетін тауарлар тасылды. Ұлы Жібек жолының ең басты маңызы – елдерді, халықтар мен мәдениеттерді жақындастырып, өзара байытуы болды.

Көпестердің бұл ескі жолы өзінің қазіргі атауын XIX ғасырда ғана алды. Оның атауын неміс ғалымы, Азия географиясы туралы еңбектердің авторы фон Рихтгофен ұсынды. Қазір «Ұлы Жібек жолы» атауы осылай жаппай қолданылуда.

Жібек сауданың басты түрі болды. Жібек алтынмен бірге халықаралық валюта қызметін атқарды, оны патшалар мен елшілерге тарту етті, жалдамалы әскерге жалақы мен мемлекеттік қарыздарды төледі. Жібек өзінің жеңіл, ықшамды, аса көп сұранысқа ие болуы мен қымбаттылығының арқасында сауданың және алыс жерлерге тасымалдаудың негізгі тауары қызметін атқарды. Басқа тауарлар да тарала бастады. Олардың саны өте көп еді. Жібек жолы ежелгі мәдениет пен өнерді таратушы қызметін де атқарды.

Ұлы Жібек жолы бойында айырбас сауда да дамыды. Ақша айналымының рөлі өсті. Әр жаңа билеуші жеңістерімен ғана емес, ақша айналымын ретке келтіру өнерімен де белгілі болды.

Ортағасырлық авторлардың деректері мен археологиялық қазба жұмыстары нәтижесінде Жібек жолы бойындағы халықаралық сауда IX ғасыр мен XIII ғасырдың басында өзінің ең биік деңгейіне жеткендігін айғақтайды. Испиджаб, Кедер, Отырар, Тараз, Науакент, Баласағұн ірі сауда орталықтары болып қалды. Оларға солтүстік-шығыс Жетісудың Қоялық, Екі-оғыз қалалары қосылды.